

особенности конкурентоспособности банков:

- 1) усиление конкурентоспособности банковского учреждения требует нового качества банковского менеджмента, который должен оперативно реагировать на вызовы динамичного рынка;
- 2) проведение мониторинга для обеспечения своевременной адаптации банковского учреждения к изменениям на рынке посредством установления процентных ставок на уровне рыночных или выше их;
- 3) рост конкурентоспособности может достигаться за счет дальнейшего развития филиальной сети (это одно из конкурентных преимуществ банков в борьбе за розничного клиента);
- 4) конкурентоспособность банков на рынках отдельных услуг зависит от их качества и сервисного уровня обслуживания клиентов, а главными критериями качества услуг банка должны быть: экономическая выгодность, гарантированность осуществления и полнота выполнения, соблюдение банковской тайны;
- 5) установление оптимальной цены на ресурсы, так как ведется жесткая конкуренция за средства, которые банки аккумулируют на денежном рынке.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Заруба Ю.О. Конкурентоспроможність комерційного банку / Ю.О. Заруба // Фінанси України. – 2001. – № 2. – С. 119–124.
2. Койбічук В.В. Концептуальна модель конкурентоспроможності банку в сучасних умовах / В.В. Койбічук // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2012. – № 2 (14) – С. 323–329.
3. Пікуш Ю.П. Управління конкурентоспроможністю банку в умовах фінансової лібералізації. [Текст] : автореф. дис.... канд. економ, наук : спец. 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) / Ю.П. Пікуш. – Суми: ДВНЗ УАБС НБУ, 2006. – 19 с.
4. Попередні підсумки діяльності банків України на 01.09.2012 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=359492
5. Попередні підсумки діяльності банків України на 01.09.2013 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798 htm
6. Федулова Л., Волошук І. Управління конкурентоспроможністю банків в умовах трансформаційної економіки: Монографія. – К.: Наук. світ, 2002. – 301 с.

УДК 657.62

ЗАСТОСУВАННЯ ГРАФІЧНОГО МЕТОДУ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВА

Д. В. Степаненко, А. Л. Тофан

Резюме. За умов переходу економіки України до ринкових відносин, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності значно зростає роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їхньої ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності.

Особливого значення набуває своєчасна та об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств за виникнення різноманітних форм власності, оскільки жодний власник не повинен нехтувати потенційними можливостями збільшення прибутку (доходу) фірми, які можна виявити тільки на підставі своєчасного й об'єктивного аналізу фінансового стану підприємств.

Ключові слова: аналіз фінансового стану; ділова активність; ліквідність підприємства; майновий стан підприємства; методи фінансового аналізу; платоспроможність підприємства.

Метою статті є дослідити використання графічного методу аналізу фінансового стану підприємства як ефективного інструмента для пошуку резервів підвищення ефективності роботи підприємства.

Виклад основного матеріалу.

Проблеми оцінки фінансового стану підприємств знаходить відображення в роботах вітчизняних і зарубіжних науковців і практиків. Зокрема, О.К. Єлісеєвою і Т.

В. Решетняк розглянуто різноманітні підходи застосування методів багатфакторного статистичного аналізу та нейротехнологій для оцінки фінансового стану підприємств; Н.П.Шморгун та І.В.Головко зосереджуються на технічній стороні фінансових обчислень, виведенні формул і висвітленні методики їх застосування під час визначення фінансових характеристик підприємства. На особливу увагу заслуговує інтегрований показник для визначення класу фінансової надійності суб'єкта господарювання, розроблений О.Мамрак. Галузеві особливості визначення фінансового стану підприємств з урахуванням специфіки Вітчизняної економіки знайшли своє відображення у дослідженнях Г.В.Юр'євої, якою побудовано галузеву інтегральну дискримінантну функцію оцінки фінансового стану підприємств та ін.

В економічній літературі досить докладно викладені методи детермінованої комплексної оцінки – метод сум, метод коефіцієнтів, метод суми місць, метод відстаней, експертно-статистичні методи і метод компонентного аналізу.

Застосування всіх перелічених методів комплексної оцінки має певний суттєвий недолік: необхідні додаткові розрахунки після визначення вихідних показників, а також потрібно визначити значимість окремих критеріїв фінансово-господарської діяльності економічного суб'єкта.

Усуненню вказаних недоліків може сприяти використання графічного методу комплексної оцінки фінансового стану підприємства.

Для застосування графічного методу комплексної оцінки пропонується:

– обрати ряд окремо розглядуваних показників або коефіцієнтів, що розраховані по кожному розділу фінансового аналізу;

– скласти «шкалу оцінок» для різних значень кожного показника, тобто визначити можливі найкращі і найгірші значення показника, а також проставити їм оцінку: «1» – дуже погано, «2» – погано, «3» – задовільно, «4» – добре, «5» – відмінно;

– графічно інтерпретувати отримані результати для всіх досліджуваних показників.

Запропонована в роботі методика графічного аналізу фінансового стану підприємства – лінія фінансового стану – розрахована на прикладі ТОВ «Завод «Фіолент».

Виходячи з аналізу теоретичних джерел та вивчення роботи підприємства, маємо наведення досліджуваних показників, наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Дані для проведення графічного аналізу фінансового стану ТОВ «Завод «Фіолент»

Показник	Значення показника		
	2010 р.	2011 р.	2012р.
Фінансове положення			
1. Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	0,99	0,95	0,96
2. Коефіцієнт фінансової залежності	1,39	1,4	1,36
3. Коефіцієнт фінансової стійкості	2,5	2,4	2,7
Ліквідність балансу підприємства			
1. Коефіцієнт поточної ліквідності	2,6	2,6	2,92
2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,14	0,02	0,13
3. Доля оборотних коштів в активах	0,7	0,75	0,8
Ділова активність			
1. Виручка від продажів, тис.грн.	199,3	205,1	218
2. Оборотноість дебіторської заборгованості	4,9	5,3	5,7
3. Оборотноість кредиторської заборгованості	5,17	4,36	4,5
4. Оборотноість капіталу	1,96	1,76	1,67
Результат діяльності			
1. Прибуток від реалізації продукції, млн.грн.	42,3	38,3	46,6
2. Прибуток до оподаткування, тис.грн..	22,1	15,9	23,5
3. Чистий прибуток, тис.грн.	15,7	12,5	18,7

Ефективність діяльності			
1. Рентабельність активів, %	16,7	10,46	14,5
2. Рентабельність власного капіталу, %	16,9	11,9	16,1
3. Рентабельність виручки від продажів, %	21,2	18,7	21,4

Графічний аналіз фінансового стану підприємства наведений в табл. 2 за три роки, що дозволить зробити висновки стосовно динаміки окремих показників і фінансового стану в цілому.

За результатами аналізу табл. 2 можна зробити наступні висновки. Підприємство є фінансово незалежним і має змогу залучити додаткові позикові кошти. Підприємство платоспроможне в поточному періоді і в перспективі, оскільки показники ліквідності і платоспроможності також вище середнього значення. В той же час показники ділової активності знаходяться на низькому та середньому рівні. Показники фінансових результатів та рентабельності знаходяться на середньому рівні. Проведений аналіз дозволив оцінити минулу діяльність підприємства.

Найбільш наочним з методів вибору фінансової стратегії є використання матриці фінансової стратегії підприємства. Матриця фінансової стратегії дозволяє визначити обсяг коштів, отриманий підприємством окремо у результаті господарської й фінансової діяльності. До основної господарської діяльності підприємства відносять будь-яку діяльність, пов'язану з виробництвом продукції, вкладенням коштів у виробництво або реалізацію майна. До фінансової діяльності відносять суми, отримані у вигляді надходжень власних коштів (емісія акцій), позикових коштів і відрахування, пов'язані з вартістю придбаного позикового капіталу.

Таблиця 2

Графічний аналіз фінансового стану підприємства

Показник	Оцінка														
	2010 р.					2011 р.					2012р.				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1. Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом															
2. Коефіцієнт фінансової залежності															
3. Коефіцієнт фінансової стійкості															
4. Коефіцієнт поточної ліквідності															
5. Коефіцієнт абсолютної ліквідності															

Таблиця 2 (продовження)

Показник	Оцінка														
	2010 р.					2011 р.					2012р.				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
6. Доля оборотних коштів в активах															
7. Виручка від продажів, млн.грн.															
8. Оборотність дебіторської заборгованості															
9. Оборотність кредиторської заборгованості															
10. Оборотність капіталу															
11. Прибуток від реалізації продукції, млн.грн.															
12. Прибуток до оподаткування, млн.грн.															
13. Чистий прибуток, млн.грн.															
14. Рентабельність активів, %															
15. Рентабельність власного капіталу, %															
16. Рентабельність виручки від продажів, %															

Розрахунок показника результату господарської діяльності наведений в табл. 3

Таблиця 3

Розрахунок показника результату господарської діяльності

Показник	2010 р.	2011 р.	2012р.
1. Додана вартість	167434	192080	211773
а) вартість зробленої продукції	208536	220293	235751
б) запаси готової продукції	18189	35285	40247
в) незавершене виробництво	18237	20680	21191
г) вартість спожитих матеріальних засобів виробництва	77528	84178	85416
2. Брутто-результат експлуатації інвестицій	87145	107703	123798
а) податок на додану вартість	16223	18718	19178
б) видатки по оплаті праці	53685	58289	58586
в) обов'язкові платежі, пов'язані з оплатою праці	196	21247	21452
г) всі податки й податкові платежі, крім податку на прибуток	-9256	-13877	-11241
3. Зміна величини фінансово-експлуатаційних потреб	9015	13392	5900
а) матеріальні запаси на початок періоду	37416	53592	76537
б) матеріальні запаси на кінець періоду	53592	76537	82171
в) дебіторська заборгованість підприємства на початок періоду	21662	37067	34952
г) дебіторська заборгованість підприємства на кінець періоду	37067	34952	33789
д) кредиторська заборгованість підприємства на початок періоду	13529	36095	43533
е) кредиторська заборгованість підприємства на кінець періоду	36095	43533	42104
ж) ФЭП на початок періоду	45549	54564	67956
з) ФЭП на кінець періоду	54564	67956	73856
4. Виробничі інвестиції	2893	7719	4405
5. Звичайні продажі майна	0	0	0
Результат господарської діяльності	75237	86592	113493

Розрахунок показника результату фінансової діяльності наведений в табл. 4

Таблиця 4

Розрахунок показника результату фінансової діяльності

Показник	Величина за 2010 рік	Величина за 2011 рік	Величина за 2012 рік
1. Зміна позикових коштів підприємства	427	-666	-23
а) позикові кошти підприємства на початок періоду	745	1172	506
б) позикові кошти підприємства на кінець періоду	1172	506	483
2. Відсотки банку	-32	-83	-142
3. Податок на прибуток	-6348	-3368	-4787
4. Виплачені дивіденди	0	0	0
5. Суми, отримані від емісії акцій	0	0	0
6. Кошти, вкладені в статутні фонди інших підприємств	-91	-3	-482
7. Довгострокові фінансові вкладення	0	0	0
8. Отримані відрахування від прибутку заснованих підприємств і доходи від інших довгострокових фінансових вкладень	33	7	12
РЕЗУЛЬТАТ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	6931	2795	5400
РЕЗУЛЬТАТ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	82168	89387	118893

За результатами фінансової (РФД) і господарської діяльності (РХД) розраховується результату фінансово-господарської діяльності підприємства (РФХД). Грунтуючись на значеннях РФД, РХД і РФХД складається матриця фінансової стратегії (табл. 5).

Матриця фінансової стратегії необхідна для визначення, як поточного рівня діяльності підприємства, так і можливих стратегій його подальшого розвитку. Вона

дозволяє спрогнозувати можливі варіанти розвитку виробництва на 2 – 3 роки, визначити припустимі межі можливостей підприємства.

Таблиця 5

Матриця фінансової стратегії			
	РФД < 0	РФД ≈ 0	РФД > 0
РХД > 0	1 РФХД ≈ 0	4 РФХД > 0	6 РФХД >> 0
РХД ≈ 0	7 РФХД < 0	2 РФХД ≈ 0	5 РФХД > 0
РХД < 0	9 РФХД << 0	8 РФХД < 0	3 РФХД ≈ 0

Залежно від результатів фінансової й господарської діяльності підприємства виділяють 9 типів фінансової стратегії, які об'єднані в 3 групи:

Зона рівноваги (квадрати 1, 2, 3) – характеризується посередніми результатами діяльності.

Зона успіхів (квадрати 4, 5, 6) – характеризується позитивним потоком коштів хоча б від одного з видів діяльності.

Зона дефіциту (квадрати 7, 8, 9) – характеризується відтоком коштів хоча б по одному з видів діяльності.

Висновки. По отриманим даним можна зривити висновок, що дане підприємство відноситься до квадрату 6 «Материнське товариство». Підприємство в цьому квадраті створює безліч дочірніх компаній. Фінансування й створення таких компаній відбувається найчастіше з позикових коштів, тому в цей квадрат можна потрапити лише із квадрата 5 при диверсифікації виробництва. Якщо питома вага позикових коштів дуже велика, то існує тенденція до переміщення такого підприємства у квадрат 4. Якщо конкуренція на ринку зростає, а майно підприємства старішає, то можливе переміщення у квадрат 5. Квадрат 6 – самий оптимальний і самий важкий фінансовий стан з його підтримки. З нього можна переміститися лише в нижню частину матриці фінансової стратегії.

УДК 331.108.2

СУЧАСНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ТА ВИКОРИСТАННЯМ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Н. Е. Столярова, Ю. В. Селіванова

Резюме. У даному дослідженні проаналізовано сучасні методи формування та використання кадрового потенціалу. На прикладі ТОВ «ДТЕК» виявлено моделі та методи, які зараз застосовуються для збільшення ефективності функціонування та подальшого успішного розвитку компанії.

Ключові слова: кадровий потенціал, персонал, методи, модель, управління, оцінка.

Постановка проблеми. В сучасних економічних реаліях, коли підприємства прагнуть забезпечити стійке функціонування та розвиток бізнесу на засадах здобуття сталих конкурентних переваг, однією з найбільш важливих сфер впливу на конкурентні можливості є кадровий потенціал. Ефективне управління формуванням та використанням кадрового потенціалу, тобто сукупністю професійних та особистісних якостей, інтелектуальних і творчих здібностей персоналу, здатне суттєво розширити можливості підприємства, вивести його на новий конкурентний рівень, забезпечити сталий розвиток. За таких умов формування кадрового потенціалу підприємства і його